

Sygn. akt VII Ka 1190/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 06 marca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie w VII Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Leszek Wojgienica (spr.)

Sędziowie: SO Karol Radaszkiwicz

SO Dorota Lutostańska

Protokolant: st. sekr. sąd. Marzena Wach

Przy udziale Prokuratora Prok. Okręgowej Marii Chaleckiej

po rozpoznaniu w dniu 06 marca 2014 roku

sprawy K. Z., oskarżonego z art. 234 kk i art. 178a § 1 kk, na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego od wyroku Sądu Rejonowego w Bartoszycach z dnia 30 września 2013 roku, w sprawie II K 185/13

I. Zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy, uznając apelację za oczywiście bezzasadną.

II. Obciąża oskarżonego kosztami procesu postępowania odwoławczego, w tym opłatą w kwocie 150 (stu pięćdziesięciu) złotych.

VII Ka 1190/13

UZASADNIENIE

K. Z. został oskarżony o to, że:

I. w dniu 16 marca 2012 roku, w W., woj. (...), oskarżył obywatelkę Rosji E. G. o popełnienie wykroczenia w ruchu drogowym, polegającego na przekroczeniu dozwolonej prędkości o 16 km/h jego samochodem osobowym marki F. (...) o nr rej. (...) w ten sposób, że w oświadczeniu przesłanym Straży Miejskiej w W. w sprawie o sygn. (...) wskazał, że wymieniona korzystała z jego samochodu w dniu 1 marca 2012 roku podczas, gdy w rzeczywistości E. G. nie kierowała jego samochodem i nie przekroczyła dozwolonej prędkości na ulicy (...) w W. w dniu 01 marca 2012 roku, to jest o czyn z art. 234 kk;

II. w dniu 18 lutego 2013 roku, na ulicy (...) w B., woj. (...), będąc w stanie nietrzeźwości 0,31 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu prowadził pojazd mechaniczny w ruchu lądowym w ten sposób, że kierował samochodem osobowym marki O. (...) o nr rej. (...), to jest o czyn z art. 178a § 1 kk.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Bartoszycach z dnia 30 września 2013 roku, w sprawie IIK 185/13:

I. Oskarżony K. Z. został uznany za winnego zarzucanych mu czynów, za które został skazany i wymierzono mu kary: za czyn z pkt I. – na podstawie art. 234 kk na karę 80 stawek dziennych grzywny przy ustaleniu wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 15 (piętnastu) złotych; za czyn z pkt II. – na podstawie art. 178a § 1 kk na karę 60 (sześćdziesięciu) stawek dziennych grzywny przy ustaleniu wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 15 (piętnastu) złotych;

II. Na podstawie art. 85 kk i art. 86 § 1 i 2 kk w miejsce wymierzonych oskarżonemu kar grzywny orzeczono karę łączną grzywny w wysokości 100 (stu) stawek dziennych, przy ustaleniu jednej stawki dziennej na kwotę 15 (piętnastu) złotych;

III. Na podstawie art. 42 § 2 kk orzeczono wobec oskarżonego środek karny zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 1 (jednego) roku;

IV. Na podstawie art. 63 § 2 kk na poczet orzeczonego środka karnego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych zaliczono okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 18 lutego 2013 roku;

V. Na podstawie art. 49 § 2 kk w zw. z art. 39 pkt 7 kk orzeczono wobec oskarżonego środek karny w postaci świadczenia pieniężnego w kwocie 500 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej;

VI. Oskarżony został obciążony kosztami sądowymi w kwocie 518,88 zł oraz opłatę w kwocie 150 złotych.

Apelację od tego wyroku złożył obrońca oskarżonego, który na podstawie art. 444 kpk w zw. z art. 425 § 2 kpk zaskarżył go w całości, na podstawie art. 427 § 2 kpk i art. 438 pkt 3 kpk zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, polegający na dowolnym i niezasadnym założeniu, że wina oskarżonego i stopień społecznej szkodliwości jego czynów są znaczne pomimo, że przy właściwej i prawidłowej wykładni art. 115 § 2 kk i ocenie wszystkich występujących w sprawie okoliczności charakteryzujących stronę podmiotową i przedmiotową zarzucanych oskarżonemu czynów możliwy do przyjęcia jest pogląd przeciwny, albowiem całościowa ocena materiału dowodowego winna prowadzić do uznania, że społeczna szkodliwość czynów, których się skarżący dopuścił nie była znaczna, co w konsekwencji powinno prowadzić do warunkowego umorzenia postępowania karnego wobec tego oskarżonego.

Podnosząc powyższy zarzut autor apelacji sformułował wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i warunkowe umorzenie postępowania karnego wobec oskarżonego K. Z. na okres 2 lat próby, orzeczenie stosownego świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej oraz orzeczenie o środku karnego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 1 roku z zaliczeniem okresu zatrzymania prawa jazdy;

ewentualnie – uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

W uzasadnieniu apelacji skarżący wywodził, że dotychczasowa droga życiowa oskarżonego, niekaralność, doskonała opinia w miejscu pracy, szczerza skrucha i będące jej konsekwencją przyznanie się do winy, uzasadniają wniosek, iż oskarżony jest sprawcą incydentalnym, a tym samym przy uwzględnieniu nieznacznej społecznej szkodliwości obydwu czynów, uzasadniają decyzję o warunkowym umorzeniu postępowania karnego.

Sąd Odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Przed przystąpieniem do rozpoznania apelacji wypada zwrócić uwagę, że domaganie się przez skarżącego na wypadek uwzględnienia sformułowanego zarzutu, uchylenia zaskarżonego wyroku i warunkowego umorzenia postępowania karnego, nie znajduje uzasadnienia prawnego, albowiem warunkowe umorzenie postępowania karnego nie jest umorzeniem, o którym mowa w art. 437 § 2 kpk.

Nim przyjdzie się odnieść do zasadniczego nurtu argumentacji środka odwoławczego wypada zwrócić uwagę, że jego autor poszukiwał błędnego ustalenia katalogu okoliczności wpływających na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynów przypisanych oskarżonemu stawiając tezę, że nie są one szkodliwe w stopniu znacznym, a tym samym w opozycji do zaskarżonych ustaleń, przedstawił propozycję takiej oceny stopnia społecznej szkodliwości, która

pomija tzw. szkodliwość „typową”. Tymczasem, dla potraktowania czynu jako karygodnego od strony materialnej wystarczy ustalenie, że jest on społecznie szkodliwy, niekoniecznie w stopniu znacznym. Stopniowalność materialnego „znamienia czynu karalnego”, potwierdzona została w przepisach kodeksu karnego, albowiem ustawodawca wyróżnił społeczną szkodliwość znikomą, nieznaczną, typową i znaczną. Nadto, co wymaga również podkreślenia, w procesie oceny stopnia społecznej szkodliwości czynów skarżący przedstawił szereg okoliczności charakteryzujących „społeczną szkodliwość sprawcy”, jakby nie dostrzegając, że właściwości i warunki osobiste sprawcy, jego postawa i dotychczasowy sposób życia stanowią odrębną przesłankę warunkowego umorzenia postępowania, poddawaną ocenie dopiero po ustaleniu, iż społeczna szkodliwość czynu i wina sprawcy nie są znaczne. Dlatego też takie okoliczności jak uprzednia niekaralność oskarżonego, zrozumienie naganności czynów, przyznanie się do winy, żal, skrucha, doskonała opinia w miejscu pracy, nie mogą mieć wpływu na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu. Są bowiem dla tej oceny irrelevantne z punktu widzenia kwantyfikatorów społecznej szkodliwości.

Dla prawidłowego rozpoznania zarzutu środka odwoławczego nieodzowne jest zwrócenie uwagi, że skoncentrowanie się li tylko na ocenie społecznej szkodliwości czynów przypisanych oskarżonemu, nie jest wystarczające dla osiągnięcia oczekiwanego skutku. Trzeba bowiem pamiętać, że oprócz umniejszonego stopnia społecznej szkodliwości warunkiem sine qua non warunkowego umorzenia postępowania karnego jest umniejszony stopień winy. Jak zasadnie wywodzi się w teorii winy, jej stopień determinowany jest rozpoznawalnością sytuacji oraz jej prawnej oceny, możliwością przeprowadzenia prawidłowego procesu motywacyjnego i podjęcia decyzji o postąpieniu zgodnym z prawem, zdolnością do pokierowania zachowaniem [P. Kardas, J. Majewski, O dwóch znaczeniach winy w prawie karnym, PiP 1993, z. 10, s. 77), co z kolei prowadzi do wniosku, że okoliczności umniejszające winę są pochodne względem okoliczności wyłączających winę [E. Bieńkowska, B. Kunicka-Michalska, G. Rejman (red.), J. Wojciechowska, Kodeks karny..., s. 1055]. O ile w przypadku czynu kwalifikowanego z art. 178a § 1 kk można poszukiwać przesłanek winę umniejszających, o tyle w przypadku drugiego z czynów przypisanych oskarżonemu przesłanki takie nie występują. Zauważyć bowiem wypada, że oskarżony jest osobą zaufania publicznego, albowiem jest pełnomocnikiem do spraw informacji niejawnych w Urzędzie Miasta w B. i już tylko z racji wykonywanych w społeczeństwie obowiązków jego świadomość prawna jest znacznie wyższa, aniżeli u przeciętnego człowieka. Tymczasem z premedytacją wykorzystał swoją wiedzę o innej osobie, ukierunkowując na nią postępowanie w sprawie o wykroczenie w ruchu drogowym. Tak więc stopień zawinienia z przypadku drugiego z przypisanych oskarżonemu czynów stanowił przeszkodę dla zaakceptowania poglądu wyrażonego w środku odwoławczym. Konstatacja powyższa czyni zarzut apelacji bezzasadnym w stopniu oczywistym, co jednakże nie zwalnia od obowiązku jego rozważenia.

Stopień społecznej szkodliwości czynu ocenia się w kontekście treści przepisu art. 115 § 2 kk zawierającego katalog okoliczności, które sąd bierze pod uwagę w procesie oceny materialnej treści czynu. Cechy indywidualne czynu, konkretyzujące te okoliczności, decydują o jego stopniu społecznej szkodliwości i przy atypowym wystąpieniu okoliczności zmniejszających społeczną szkodliwość mogą spowodować, że osiągnie ona stopień znikomy, wyłączający karygodność, tudzież nieznaczny – umożliwiający warunkowe umorzenie postępowania karnego, przy spełnieniu warunku umniejszonego stopnia zawinienia, pozytywnej prognozy co do sprawcy wynikającej również z jego uprzedniej niekaralności za przestępstwo umyślne, jak też warunku formalnego z art. 66 § 2 kk. Ocena stopnia społecznej szkodliwości powinna odbywać się z punktu widzenia akceptowanego w społeczeństwie systemu wartości. Tak więc społecznie szkodliwy będzie tylko taki czyn, który z uwagi na wystąpienie szczególnych okoliczności wartościujących, wykracza poza standardy progowe szkodliwości, o których mowa w art. 1 § 2 kk w zw. z art. 115 § 2 kk. Z kolei czyn społecznie szkodliwy nieznacznie, to czyn w przypadku którego wszystkie przesłanki wymienione w art. 115 § 2 kk oceniane łącznie, tworzą podstawę do wyrażenia poglądu, że kara byłaby zbytnią dolegliwością z punktu widzenia oceny etycznej i moralnej. W konkretnym przypadku pogląd taki jest nieuprawniony. W przypadku drugiego z przypisanych oskarżonemu czynów szkodę dobrem naruszonym jest nie tylko dobro prywatne osoby, która została przez oskarżonego bezpodstawnie wskazana jako sprawca wykroczenia w ruchu drogowym, ale również społeczne zaufanie do organów ścigania, a potencjalnie również wymiaru sprawiedliwości. Mając możliwość zachowania milczenia wynikającego z faktu, że przepis nakładający na niego obowiązek wskazania osoby prowadzącej pojazd, który przekroczył dopuszczalną prędkość w ruchu drogowym, w swojej treści gwarantuje prawo nie samooskarżania, podał dane osoby istniejącej licząc jedynie na to, że jako obywatel obcego państwa, nie będzie ona pociągnięta do

odpowiedzialności. Pobudki kierujące oskarżonym były zatem niskie, a motywacja – gdy się uwzględni wymagania stawiane oskarżonemu w życiu zawodowym, a w konsekwencji również prywatnym – zasługująca na potępienie. Taka ocena zachowania oskarżonego w przypadku czynu przypisanego mu w pkt II wyłącza możliwość warunkowego umorzenia postępowania karnego, dopuszczalnego tylko w przypadku spełnienia kryteriów określonych w art. 66 § 1 kk do obydwu czynów przypisanych oskarżonemu.

W procesie analizy zaskarżonego wyroku nie dostrzeżono przesłanek do kontroli instancyjnej poza granicami zaskarżenia (art. 439 § 1 kpk, 440 kpk, art. 455 kpk). Kary jednostkowe, jak też kara łączna nie noszą cechy rażącej niewspółmierności w rozumieniu przepisu art. 438 pkt 4 kpk, pozostając adekwatnymi do dyrektyw ogólnych i szczególnych z art. 53 § 1 i 2 kk.

W kontekście powyższych wywodów zarzut apelacji ocenić należało jako bezzasadny w stopniu oczywistym, co skutkowało utrzymaniem zaskarżonego wyroku w mocy (art. 437 § 1 kpk w zw. z art. 438 pkt 3 kpk).

O kosztach procesu postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 636 § 1 kpk w zw. z art. 3 ust. 1 i art. 8 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych (tekst jednolity Dz. U. Nr 49 poz. 223 z 1983 roku z późn. zm.).